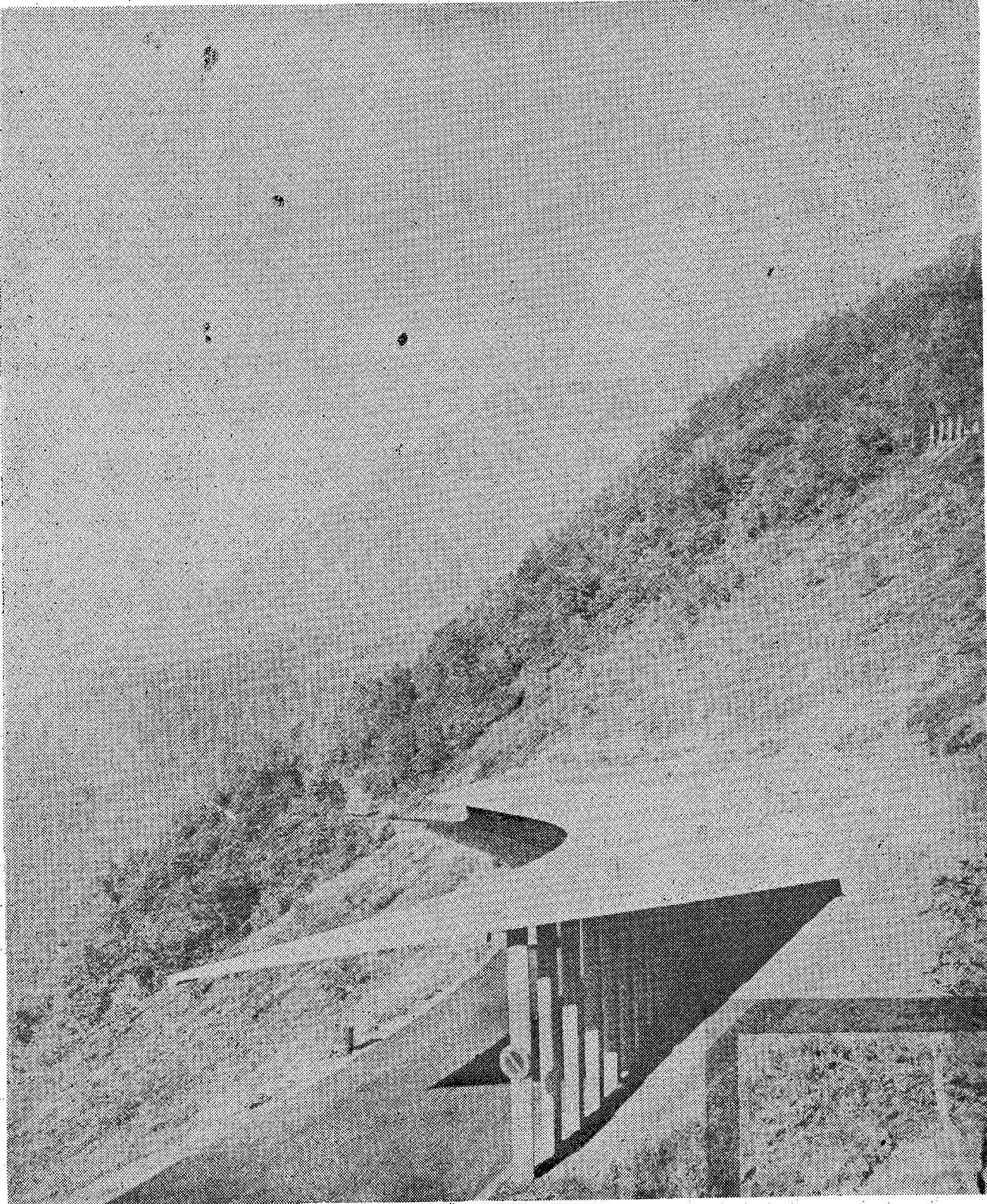
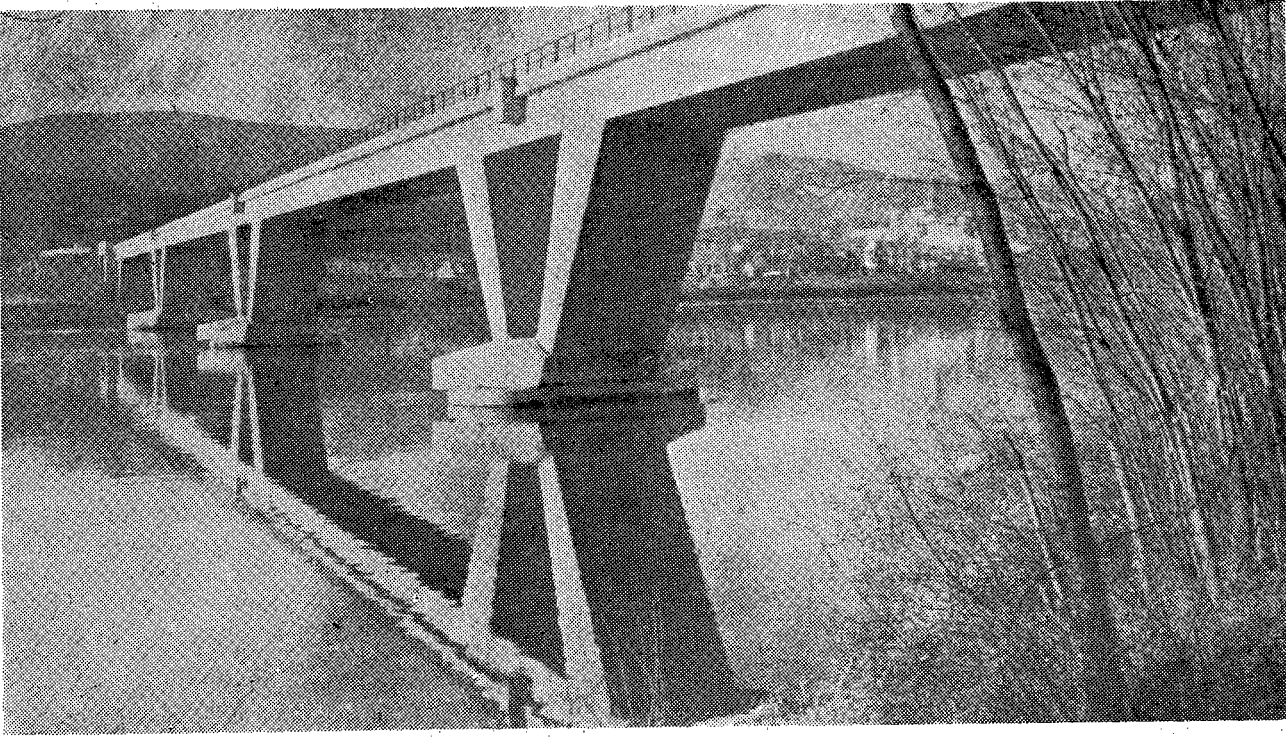

Pirene dağlarında bir çığ siperi.

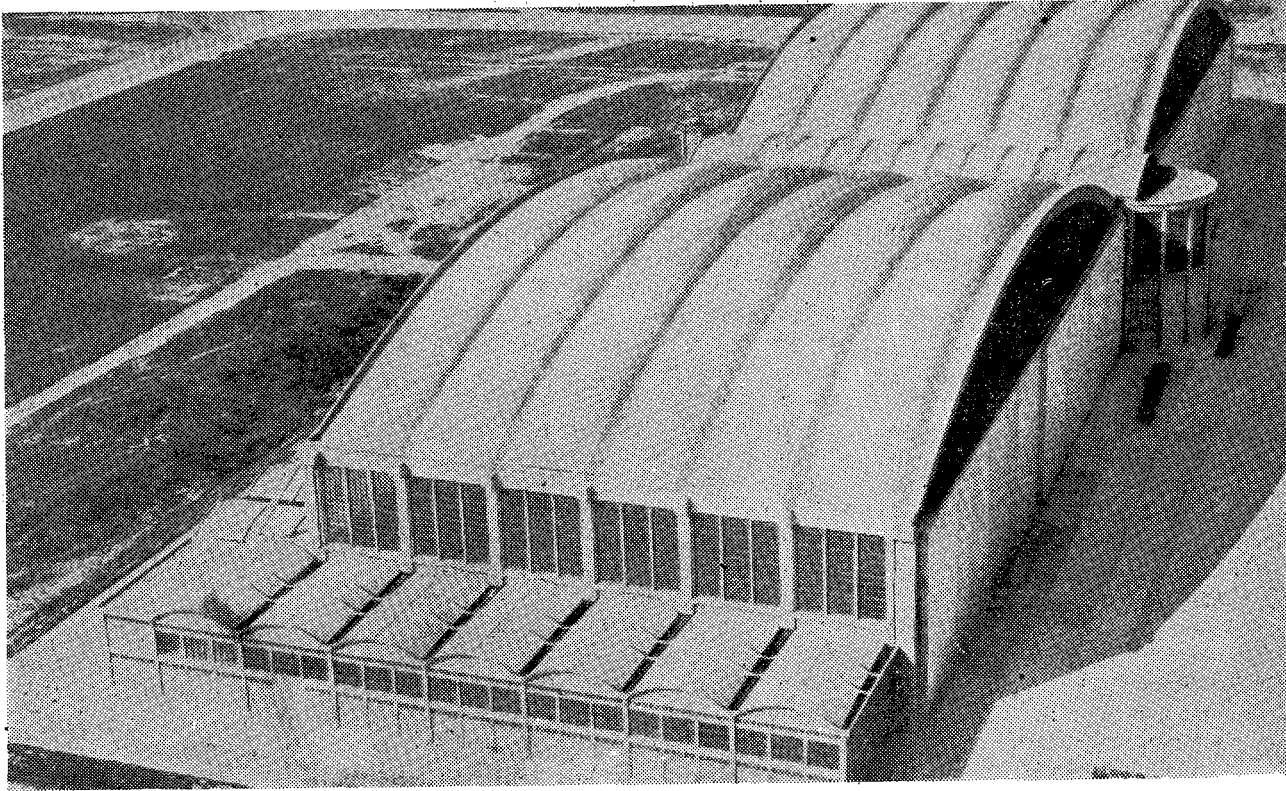
(TRAVAUX-Şubat 1962)

NDİSLİK HABERLERİ

«Rhone» nehri üzerinde «Voulte» viyadüğü.

(TRAVAUX-Şubat 1962)

Marsilya'da her biri 101.50 m açıklığında iki gözden mürekkep terminal hangarı.

(TRAVAUX-Şubat 1962)

Ancak, bunların etkileri pek zayıf olur. Hukukî, iktisadî mahzurları ise daha çoktur. Özel bütçelerden Belediyeler, mesken inşaatı için yardımcı bir finansman kaynağı olarak düşünülmüş ise de, bu, bir temenni olmaktan ileri gidememiştir. Şöyle ki: 1500 sayılı Belediyeler Kanununun 68 nci maddesine göre, mahalli makamlar, iktisadî evler yaparak bu evleri kiraya vermekle, arsa spekülasyonunun önüne geçmek için şehirlerin gelişmesi ve büyümesi için gerekli araziye satın almakla, bunları bir şehircilik plânına göre düzenlemek ve inşa etmek isteyenlere satmakla görevlendirilmişlerdir. Ne yazık ki, sosyal ve hukukî yönden değeri yüksek olan bu kanunun uygulanabilmesi için, gereken malî olanaklar düşünülmemiş, belediyeler, giderlerinin önemli bir kısmı için bile devlete bakar bir hale düşmüşlerdir.

Buna karşılık, katma bütçelerle, devlet iktisadî teşekkülleri, kendi bütçelerinden, mesken inşaatlarına daha geniş yatırımlar yapabilmişlerdir. Ne var ki, bu bütçeler, işçilerine, teşebbüslerinin zararına olarak, mesken yardımları yapmakta ve meydana gelen açıklarını da hazine-den kapatmaktadırlar.

İktisadî gelişme ve mesken inşaatı, her biri önemli finansman isteyen ve birbirine karşıt siyasal tercihleri gerektiren iki kutup gibidir. İnşaat lehine kredileri serbest bırakmak gibi iyi görünen bir tedbir, memleketin iktisadî kalkınmasında kullanılacak olanakları daraltabilir. Bundan kurtulmak için, hazine bonolarına başvurmadan başka çare kalmaz ki, hazine avansları, çok önemli ve uzun vâdeli iseler, enflasyonu kamçılarlar ve yardım edilmek istenen sınıfların ezilmesine sebep olabılırlar. İnşaatın kamu makamları tarafından finansmanı, böylece bir sınırlama karşısında kalıyor demektir.

III — İDARE YÖNÜNDEN MESKEN PROBLEMİ

Mesken inşaatı, çok yönlü tedbirleri gerektiren çapraşık bir iştir. Bu işe devlet, üç bakımdan müdahalede bulunmaktadır :

- Hukuk yönünden,
- İdare tekniği yönünden,
- Halk eğitimi yönünden.

a — Hukuk bakımından devlet müdahalesi :

İnşaata ayrılan fonların yönetimine, kamu makamlarının müdahale şekli, arsa yedeklerinin teşkili, gecekonduların bir düzene bağlanması, daire mülkiyetleri, kamu yardımı ile yapılmış meskenlerin sahiplerince başkalarına kiralanmasının önlenmesi gibi sorunları içine almaktadır.

Devlet, böylece gelişigüzel inşaatları önleyebileceği gibi, arsa spekülasyonlarını, teknik ve estetik ilkelerin çiğnenmesini de, kısmen önleyebilir. Arsa yedekleri, devletin, iskân alanlarından önceden düşük bedelle arsa satın alarak, dar gelirli yurttaşlara sonradan, normal bedel üzerinden satış yapması demektir. Keza, şehir plânlarının yapılması ve mesken tiplerinin tespiti de devletin görevleri arasına girer.

Gecekonduların bir düzene sokulmasına gelince, şehirlere akın eden insanların barınmasında hayli ucuz bir araç olan gecekonduları yıkmak doğru olur mu? Elbette olmaz. Bir ihtiyacı karşılayan bir şeyi yıkmak değil, olsa olsa düzenlemek akla gelebilir. Öte yandan kanuna aykırı olarak meydana gelmiş bir işlemi, nizamlamak da, hukuka aykırı bir durum yaratacaktır. O halde, bu işin içinden nasıl çıkmalı? Bu kötü meskenlerin çoğunun arsalarının kamuya ait olduğu düşünülürse, şahıslara, başkalarına ait olan bir mal üzerinde zaptetme yetkisi tanımış olacağız demektir. Tabii ilk akla gelen, yıkmak ise de, hukuk bakımından doğru olan bu tedbir, sosyal ve siyasal bakımdan mahzurludur. En iyisi, arsaların şahıslara temlik elverişli olup olmadığına bakmak ve ona göre karar vermektir. Kamusal arsalar, normal satış işlemile, özel şahıslara temlik edilebilirler. Vakıflara ait arsalar ise, ferağ işlemine tâbi tutulamazlar. Çünkü dinsel duyguları zedeleyen bir işlem olur bu. Ve kanuna aykırı olur. Şimdiki halde en iyi çözüm, uzun vâdeli, sembolik bir kiralamaya yoluna gitmek diye düşünülebilir.

Sonuç olarak, arsaların işgali ile ilgili hukuk sorunları (meseleleri) çözümlenmeden ve gecekondu

alanları şehircilik plânlarına alınmadan, bu dâva, çözümlenemez, denebilir. Gecekondu, zorunlu bir gerçek olarak karşımızda bulunduğuna göre, bunları halkın sağlık, güvenlik ve ahlâkına en az zarar verecek bir hale sokmak en pratik yol olarak gözükmektedir.

Bunun için de :

1 — Arsaları sembolik bir kira ile, örneğin 20-25 yıllık bir süre için kiraya vermek.

2 — Araziyi parsellemek ve evlerin arasından gidış geliş sağlamak. Böylece gecekondu şehir yollarına bağlanabilir.

3 — Her şahsın ancak bir gecekondu olması mecburiyetini koymak ve vakıflara ait arsalar üzerindeki gecekonduların satışının men edilmesini sağlamak gerektir.

4 — Bundan sonra, gecekondu mahallelerine su, elektrik vermek, pis sular için ve toplanacak çöpler için yerler hazırlamak gibi sağlık tedbirleri almak da akla gelen işlerdendir.

Öte yandan kamu yardımı ile inşa edilen dairelerin, sahipleri tarafından oturulmayıp kiraya verilerek, bir kazanç aracı yapılmasına da müsaade edilmemelidir. Daire mülkiyetini düzenleyici kanunlar, nizamlar koymak da, devletin idareye ilişkin olup, ihmal edilmemesi gereken bir konudur.

b — Mesken sorunlarının gerektirdiği idare :

Bununla, kamu idarelerinin problemi ortaya koyması, çözüm şekillerinin plânlanması, yürütücü kamu organlarının teşkilâtlandırılması, kastedilmektedir. Böyle bir idarenin görevleri şöyle sıralanabilir :

1 — Araştırma ve etüt : Mesken problemini, çeşitli yönleriyle incelemek, sonuçları değerlendirecek organları kurmak gibi işlerdir. Bu araştırma organları çok çeşitli alanları ele almalıdır. Şöyle ki :

a) Sosyal araştırmalar : Nüfusun çeşitli kategorilerinin, ihtiyaç ve kaynaklarının tahmini, buna göre mesken kalitelerinin tespiti,

b) Ekonomik araştırmalar : İnşaatın toplam maliyeti ile millî gelir ve gider arasındaki bağlantının etüdü, kira ve aile geliri ilintilerinin incelenmesi,

c) Teknik araştırmalar : Teknik personelin yetiştirilmesi, inşaat malzemeleri, iş gücü etütleri,

d) Mâli araştırmalar : Mesken inşaatının finansman kaynaklarının etüdü,

e) İdari araştırmalar : Mesken politikasının tespiti, gerekli organların kurulması ve işleyişine ait problemlerin etüdü.

Bu araştırmalar, İmar ve İskân Bakanlığına bağlı organlarca yapılabilir. Yardımcı olarak da bazı bakanlıkların araştırma organları, İstatistik Genel Müdürlüğü, fakültelerin mimarlık ve şehircilik enstitüleri, mimarlar ve inşaat mühendisleri odaları düşünülebilir. Ancak, bu işlerin esas sahibi ve düzenleyicisi her zaman İmar ve İskân Bakanlığı olmalıdır.

2 — Mesken probleminin çözümü ve plânlanması :

Yukarıdaki işlerin yapılabilmesi için gereken kanun ve nizamlar konmalı ve Mesken Genel Müdürlüğü, teşkilâtını buna göre tamamlamalıdır. Gerekli kanun tasarılarını da oldukça geniş, ilgili bir uzmanlar kadrosu hazırlamalıdır.

3 — İnşaat ile ilgili idare teşkilâtı :

Mesken problemi toptan etüd edilirken, şimdiki kamu idaresi teşkilâtının yapabileceği görevler de belirtilmelidir. Eğitim için gereken tedbirler alınmalı, özellikle gecekondular ve işçi mahalleleri halkına trafik, sağlık kuralları öğretilmeli, topluluk hayatında dikkat edilecek hususlar aşılanmalı, hakları, ödevleri belirtilmelidir. Bu maksatla gecekondular mahallelerinde danışma ve sosyal yardım merkezleri kurulmalı, halkı sağlık, eğitim, ahlak yönlerinden aydınlatmalıdır.

Gecekondular tipi evler, dünyanın bütün büyük şehirlerinde tarih boyunca görülmüştür. Neron, Milattan sonra 64 ncü yılda, Roma'yı bu kötü meskenlerden ancak bir yangınla kurtarabilmiştir. Pariste, 18. yüzyılın sonu ile 19. yüzyılın başında gecekondular hayli geniş bir yer kaplamakta idi, 1929 - 1932 buhranında Amerika Birleşik Devletlerinin büyük şehirlerinde de baraka ve teneke mahalleleri meydana gelmiş-

ti. Bu tip evler, ekonomik bozuklukların sosyal sarsıntıların doğurduğu sevimsiz belirtiler olup, memleketler iktisaden geliştikçe, onlar da ortadan kalkagelmektedir. Bunlarla esaslı mücadele ancak şöyle yapılabilir :

1 — Ekonomik şartların düzeltilerek, herkesin mesken yapmasının olumlu kılınması,

2 — Devletin idari, teknik, hukuki ve mali kolaylıklar göstererek normal mesken inşaatını teşvik etmesi,

3 — Köylülerin büyük şehirlerle olağanüstü akımını durduracak sosyal ve ekonomik tedbirlerin alınması, yani, köylerin, köylüler için yaşanılır hâle sokulması.

Bunlar, hükümetin, mahalli idarelerin ve halkın birlikte çalışmasını gerektiren toptan kalkınma sorunlarıdır. Yoksa, Hükümet bütçelerinin tek başına altından kalkabileceği işler değildir. Hükümetin köylerde mesken yapımı için tutması gereken yol, mahalli şartlara uygun mesken tipleri hazırlamak, örnek evler yapmak, köylülerin kendi evlerini bu örnek tiplere göre yapmalarına teknik yardımda bulunmak olmalı, köy evlerini, köy kalkınmasının bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Şehirlerde, nizam dışı inşaatı durdurabilmek için yapılacak şey de, bu tip meskenlerde oturmak zorunda olan vatandaşların, sağlık ve ekonomi şartlarına uygun meskenler yapabilmelerini sağlayan tedbirler almaktır. Keselerine uygun böyle meskenler yapılmadıkça artan nüfus dolayısı ile, yurtdaşların bir takım usulsüz, elverişsiz barınaklar yapması önlenemez.

Öte yandan, yangın, deprem, toprak kayması ve su taşkınları gibi tabii afetler yüzünden Türkiye'de yılda ortalama 15 000 ev harap olmakta bir o kadar ev de hasara uğramaktadır.

Nüfus artışı, göçler, yenilenmeler ve tabii afetler yüzünden, Türkiye'de, her yıl 420 bin kadar çeşitli tiplerde ev yapılması gerektiği söylenebilir. Bu hacimde bir inşaatın maksada uygun bir ölçüde yürütülmesi için gereken kaliteli işçi yetiştirilmesi ile her çeşit yapı mal-

zemesi imal de, devlet tarafından organize edilmelidir.

Gecekonduların bazıları, elverişli meskenlerdir. Onları onarıp, hizmette tutmak zorundayız. Fransız filozofu DESCARTES : «İnsan yeni bir ev yapıcaya kadar, eskisini muhafaza etmelidir» der ki, düşünce dünyası için söylenmiş olan bu söz, bizim konumuz bakımından da çok yerindedir.

HÜKÜMETİN MESKEN İNŞAATINA YARDIMLARI

Türlü şekillerde olabilir :

1 — Özel sermaye sahiplerinin mesken inşaatına yatırım yapmalarını teşvik eden tedbirler almak, gerekli kanunları çıkarmak,

2 — Dar gelirli ailelere uzun vâdeli, uygun faizli iktisadi ve sosyal mesken kredisi vermek. Bunun için de, krediler, şahısların ödeme yeteneklerine uygun olmalı, belirli teknik ve sağlık şartlarını yerine getiren mesken tiplerine göre düzenlenmelidir. Ancak, bütün bu yardımlar genel bir mesken politikasının bir parçası olarak yürütülmelidir, diyebiliriz.

Birleşik Amerika gibi özel teşebbüse dayanan memleketler bile, dar gelirli vatandaşlara türlü mesken yardımları yapmaktadırlar. Bu da inşaatı teşvik eden kanunlar çıkarmak, teknik ve mali yardım yapmak gibi şekillerde olmaktadır. Türkiye bu yola girmiş ise de, devletin bu yardım şeklini esaslı bir inceleme sonunda hazırlanacak plânlara göre düzenlemesi, dağınık çalışmalarını disiplin içinde birleştirmesi gerekmektedir. Özel sermayenin mesken inşaatına teşvikine ait tedbirler, lüks inşaatı azaltıp, ucuz inşaatı arttıracak nitelikte olmalıdır. Yapı malzemesi inşaatı ile dağıtımı da, vergi kolaylıkları ile teşvik edilmelidir.

Bu işler için resmî kaynaklarla, özel sermayenin birlikte çalışmasını sağlayacak bir kanun çıkarılması da akla gelen tedbirlerdendir. Ucuz mesken tiplerine göre malzemelerin standartlaştırılması, yeni inşaat metot ve tekniklerinin uygulanması da, hayli tasarruf sağlayacak bir tedbir niteliğindedir.

Birleşik Amerika'da, ucuz mesken plânları, geniş ve sürekli bir

analize tâbi tutulmakta ve her büyük mesken kurumunda bir araştırma şubesi bulunmaktadır. Bu şubelerin çalışması mesken inşaatı, bakımı ve işletmesindeki maliyetleri düşürerek, verimi yükseltmeğe yönelmiştir. Türkiye'de bir an önce bu yola gitmeli, meskenle ilgili her türlü araştırmaya dört elle sarılmalıdır.

MESKEN İNŞAATINDA ARSA

Her şeyden önce şehirlerin, imar planları ve onlarla tespit edilmiş iskân alanları hazır olmalıdır. Şehirlerimizde son 25-30 yıl içinde, arsa fiyatlarında 1500 - 2000 misli kadar bir artış olduğu tespit edilmiştir. Özellikle İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde son 8-10 yıl içinde, alış fiyatının 150-200 katına satılan arsaların sayısı hayli kabarık bir toplama yükselir.

Arsa alım satımını düzene sokmadan, mesken dâvasını gözmeğe kalkışmak, biraz hayâle kapılmak olur. Bunun için :

- 1 — Kamu idarelerinin arsa yedekleri teşkil etmeleri ve ev yapacak yurtdaşlara ucuz fiatla satmaları,
 - 2 — Arsaların değer artışlarının kamuya mal edilmesi,
 - 3 — Gayri menkul satışlarında, belirli bir miktarın üzerine çıkan menfaatlerden vergi alınması,
 - 4 — Pahalı arsalarla kredi verilmemesi,
 - 5 — Özel idarelerle belediye-leri arsa satın almaya zorlayacak tedbirlerin alınması,
 - 6 — Üzerinde belli bir zamanda ev yapılmayan arsalarla vergi alınması gibi tedbirler alınmalıdır.
- Arsa bedelinin mesken bedeline nispeti bizde % 10-50 dir. Norveç'te % 6-8 dir. Türkiye'de bunun % 10 nu geçmemesi sağlanmadıkça, mesken inşaatı kolay kolay hızlanamaz.

MESKEN TEŞKİLÂTI

Mesken alanındaki bütün çalışmaların bir yerde toplanması, rasyonel bir düşüncenin sonucudur. Mesken Genel Müdürlüğü bizde böyle bir teşkilâttır. Bu teşkilât, şehir ve köy meskeni alanında sürekli araştırmalar yapmalı, hükûmetin

genel iktisadî ve sosyal politikasına uygun mesken tipleri ve inşaatı hususunda hükûmete tavsiyelerde bulunmalıdır. Bu teşkilâtın teknik personeli, millî ölçüde mesken ihtiyaçlarının analizini yapabilecek ve planlayabilecek yeterlikte olmak için yetiştirilmelidir. Mesken probleminin türlü yönleri olduğu düşünülürse, Mesken Genel Müdürlüğünün içinde, iktisatçılar, bankacılar, belediyeciler, avukatlar, mühendis ve mimarlar, sağlık uzmanlarından meydana gelen bir mesken danışma kurulunun bulunması yerinde olur.

Hükûmetin millî bir mesken politikası olmalıdır, demiştik. Böyle bir politikanın içinde, aşağıdaki işler yer almalıdır :

- 1 — Özel teşebbüs, ucuz mesken inşaatına kanunî tedbirlerle, (vergi muafiyeti v.s. gibi) teşvik edilmelidir. Lüks inşaat sınırlanmalıdır.
- 2 — Hükûmet dar gelirli vatandaşlara uzun vâdeli ve ödeme kabiliyetleriyle orantılı mesken kredisi vermemelidir.
- 3 — Asgarî sağlık şartlarını haiz, mahallî şartlara (iklim, topografik durum, malzeme v.s.) uygun, ucuz ve standart mesken tipleri hazırlanmalı, bununla ilgili, yetişkin personel ve teknik usuller geliştirilmelidir.
- 4 — Mevcut gecekonduların bazılarının düzeltilmesi, bazılarının da yıkılarak, yerlerine asgarî sağlık şartlarını haiz ucuz meskenler yapılmalıdır.
- 5 — Yapı malzemesi endüstrisinin kurulması için özel sermayeyi teşvik etmeli ve ayrıca karma sermayeli endüstri kurulmalıdır. Türlü tahriplerle ormanları azaltmakta olan bir memleket olduğumuza göre, mesken inşaatı alanında az kereste kullanılması yönünde devamlı etüt ve ataştırmalar yapılmalıdır.
- 6 — Meskenle ilgili bütün kanun ve mevzuat, yukarıda belirtilen yönlerden incelenerek, gereken düzeltmeler yapılmalı ve yeni kanunlar çıkarılmalıdır.

Erişilmesi gereken ilk gaye, şehirlerde standart olmiyan evlerin inşaatını önlemek ve şimdiye kadar yapılanların yerlerine de her yıl

mâkul bir ölçüde standart yeni meskenler yapmak olmalıdır.

RESMÎ BİNA İNŞAATI

Bunlar, Türkiye'nin bütçelerinde oldukça kabarık bir toplam tutmaktadır. Bu işler, Bayındırlık Bakanına bağlı Yapı ve İmar İşleri Reisliğince yürütülmektedir. İhaleler çok kere, ivedilikle hazırlanmış avan-projelere göre yapılmakta, kesin projelerin yapılması, müteahhitlere bırakılmaktadır. Oysa proje işi, inşaatla ait iş serilerinin en önemli safhasını teşkil eder. İyi bir proje için de, uzun etütlerle, mukayeselere ihtiyaç olduğu açıktır. Bu da zaman ve yetkili eleman isteyen bir iştir. Oysa tatbikatta bu hususlar çok kez ihmale uğramaktadır.

Yapı ve İmar İşleri Reisliği, bugün bile, inşaat planlarını ve şartnameleri kendilerine verilen belirli zamanda hazırlamak için, gereken kadroya sahip değildir. Bunun sonucu olarak, müteahhitler kontrat hükümlerini yerine getirmemek için yeter derecede serbest bulunuyorlar. Müteahhidin, kendisinden ne beklediği hakkında kesin bir fikri olmadığı gibi, daire de, müteahhidin yapmakta olduğu işi kontrol için yeter derecede prensiplere ve elemanlara sahip değildir. Oysa ki, esaslı bir etütle hazırlanmış bir proje, geniş bir inşaat planı, sağlam ve ekonomik bir inşaat için şarttır. Böyle etütlerle geçecek zamanı kıstamak ve işi aceleye getirmek asla tasarruf sayılamaz. Onun için etüt ve projelere daha çok zaman, daha kaliteli eleman ayırmaktan çekinmemelidir. Yoksa, «acele işe şeytan karışması» kaçınılmaz olur.

Öte yandan resmî bina inşaatları için ödenekler mali yıla göre değil, proje esasına göre ayrılmalıdır. Muhasebe düşünceleriyle inşaat süresini sınırlamak, realist bir tutum sayılamaz. Ayrıca teftiş işleri ve inşaat kontrolü de maddî bakımdan tatmin edilmiş yetkili elemanlar marifetiyle yapılmalıdır.

Sözleşme ve şartnameler, tek yönlülükten kurtarılarak, büyük ve dürüst firmaların gelişmesine, yol açacak şekilde düzeltilmelidir.

Ekonomi yapacağım diye az ücretli, düşük kaliteli teknik eleman kullanmak, ekonomiyi baltalamak-

tan başka bir anlam taşımaz. Onun için, tecrübeli, teknik yeterliği olan elemanları tatmin edici bir ücret sistemine gitmek, daha ekonomik, daha rasyonel bir yol sayılmalıdır.

Resmî bina inşaatları, memleketin her yanına yaygın bir faaliyet alanı olduğu için, malzeme, mimarlık, işçilik bakımından örnek olmak zorundadır. Bunların yalnız yapım değil, bakım işinin de, Yapı ve İmar Dairesinin üzerinde olması yerinde olur.

Bugüne kadar olagelen tatbikat göstermiştir ki, resmî bina inşaatının yapımı ve denetimi, imkân ölçüsünde özel mimarlık ve mühendislik firmalarına yaptırılmalı, Yapı İmar İşleri Reisliği de faaliyetini bu özel firmaların işini kontrole, inşaat usul ve şartlarını etüde, usul ve kuralların standartlaştırılmasına ayırmalıdır. Böylece, hem hükümet, altından kalkamayacağı işlere girmemiş, hem de özel teşebbüsün gelişmesi ile, verim ve kalitenin yükselmesine yardım etmiş olur.

Özel mimarlık ve mühendislik firmalarının, batı memleketlerinde, hükümet eliyle yapılan inşaatlardan daha üstün ve ekonomik inşaatlar yapmakta bulunması, bizde de bu konunun vakit geçirilmeden ele alınması için yeter bir kanıttır sanırım.

İnşaat programları yapılırken, projelere ait etüt ve plân işlerinin, inşaat programından 2-3 yıl önce ele alınması, böylece her türlü incelemeye yeter derecede zaman bırakılması, unutulmaması gereken bir noktadır.

Devlet Plânlama Dairesi, resmî bina inşaatı programlarını da gözden geçirmeli, genel öncelik sıralarını tespit işinde fikir vermelidir. Bir okulun iki yıl zarfında inşaatının tamamlanması ve bir başkasının da bundan iki yıl sonra tamamlanıp kullanılır hale getirilmesi, iki okulun iki yılda yarı tamamlanıp, 4 yılda tamamlanarak hizmete açılmasından elbette daha ekonomiktir. Demek ki, yapılacak inşaatların rasyonel bir öncelik sırasına göre ele alınması da gözden ırak tutulmaması gereken bir husustur.

Memleketimizin malî imkânları göz önünde bulundurulursa, anıt tipi, ihtişamlı ve pahalı resmî bina inşaatına da kesin olarak son veril-

melidir. Yapılan incelemelerden öğrenilmiştir ki, 100 yataklı hastaneden daha az yataklı hastane inşası, ekonomik olmamaktadır. O halde, resmî hastane inşaatları da, bu esasa göre plânlanmalıdır.

Her türlü mesken işleri, taşrada yürütecek bölge teşkilatları kurulmalı, etüt, araştırma, inşaat, kontrol ve bakım şubelerine de sahip olacak bu teşkilatlar, makul bir ademi merkeziyet esasına göre çalışabilmek için, yetkili elemanlara sahip kılınmalıdır. Şimdiki bayındırlık müdürlüklerinin de, yeniden gözden geçirilmesi, yeni bir kuruluş kavuşturulması düşünülebilecek noktalardandır.

Sözleşme tipleri, teklif alma ve muhasebe usulleri de gözden geçirilerek, kolaylık, basitlik ve tasarruf sağlanmalıdır.

YAPI MALZEMELERİMİZİN DURUMU

Başlıca inşaat malzemelerimiz, taş, tuğla, kerpiç, kereste, cam, kiremit, demir ve çimentodur.

Kerpiç, sıhhi ve ucuz bir inşaat gerecidir. Briket, yani beton blok da geniş bir kullanma alanı

bulmaktadır. Türkiye'de iyi ve bol kil olduğuna göre, seramik sanayii ni de geliştirerek döviz kaybını önlemek yerinde olur.

Çimento : En önemli inşaat malzemelerinden biri olup resmî ve hususî sektörden yılda ortalama 2 milyon ton çimento istihsal edilmektedir.

Kereste : Ormanlarımızın günden güne azalması karşısında, mesken inşaatında kereste yerine, imkân ölçüsünde, sentetik maddeler kullanılmalıdır. Kapı, çerçeve, pervaz, pancur imâl eden fabrikalar kurularak, standart hale getirilmesi ve kereste israfları önlenmelidir. Prese levhalar sanayii geliştirilerek, kereste sarfiyatı kısılabılır. Mesken yapım programına uygun bir yapı malzemeleri endüstrisi kurulması, gerekli bulunmaktadır.

Türkiye'de, 1955 - 1960 yılları arasındaki mesken inşaatının gidişi hakkında bir fikir vermek üzere, Birleşmiş Milletler İstatistiklerinden alınan aşağıdaki tabloları veriyoruz. Rakamlar, yıllara ve memleketlere göre mesken inşaatı sayısını göstermektedir.

	Türkiye	Belçika	Fransa	İtalya	Yunanistan
1955	58,500	33,996	292,800	215,904	16,392
1956	53,400	33,396	354,000	231,624	19,320
1957	48,684	36,948	334,800	273,540	19,020
1958	53,388	33,636	345,600	265,976	23,700
1959	51,096	35,976	343,200	295,032	24,216
1960	56,592	35,532	356,400	264,000	27,876

Her bin nüfusa bir yılda düşen yeni mesken inşaatı, bu devrede şöyle bir seyir takip etmiştir :

	Türkiye	Belçika	Fransa	İtalya	Yunanistan
1955	2,3	3,9	6,7	4,5	2,0
1956	2,1	3,8	8,1	4,6	2,2
1957	1,9	4,1	7,5	5,6	2,3
1958	2,9	3,7	7,5	5,5	2,8
1959	1,8	3,9	7,5	6,0	2,9
1960	2,0	3,8	7,7	5,3	3,3

Son olarak diyebiliriz ki, İmar ve İskân Bakanlığı, her biri büyük etüdlere, sabırlı çalışmalara ve malî kaynaklara muhtaç olan bütün bu meselelere ıskı tutabilecek ve memleketin iktisatçılarından, maliyecilerinden, sosyologlarından, yetkili hekim ve iş adamlarından, mesken

konusunda çalışmış mühendis ve mimarlardan, v.s. ilgililerden kurulmuş bir Mesken Şurası toplarsa ve onların tartışmalarından elde edilecek sonuçları da kendi yapacağı çalışmaları değerlendirmede kullanabilirse, çok yerinde bir iş yapmış olacaktır.

Bibliyografya :

- 1 — Türkiye'de mesken problemi. Chailloux Dantel,
- 2 — Türkiye'de yapı, imar ve mesken konuları hakkında rapor. Skidmore, Owings ve Merrill uzmanları,

- 3 — Mesken dâvamız. İmar ve İskân Bakanlığı,
- 4 — Birleşmiş Milletler İstatistikleri,
- 5 — Baade Raporu.